

Alla för hvarandra.

TJÄNARINNE- BLADET

UTGIFVET AF STOCKHOLMS TJÄNARINNEFÖRENING.

Profnummer	Maj 1905	Pris 10 öre
------------	----------	-------------

Vårt program.

Föreningen har till ändamål att genom tjänarinnornas sammanslutning höja tjänarinnekårens ställning i socialt och ekonomiskt afseende.

Detta ändamål vill föreningen närmast vinna på följande sätt:

1) *Tjänarinnornas upplysning* medelst samkväm, föredrag, kurser o. d. Föreningen, som enligt programmets 2:dra punkt vill verka för genomförandet af bestämda fritider, anser det som sin första plikt att i möjligaste största utsträckning bereda tjänarinnorna tillfälle att till sin egen förfogelse kunna använda dessa fritider.

2) *Alltmer ordnade förhållanden* hvad angår tjänarinnornas fritider, hvilket föreningen anser vara en naturlig och tidenlig fordran, som uppkommit till följd af tjänarinnornas sig alltmer utvecklande självständighetskraft. Härigenom skola också till tjänarinnekåren sluta sig många dugande krafter, hvilka om de ej såsom tjänarinnor kunna erhålla bestämda fritider, söka sitt bröd t. ex. inom industrien, där arbetstiden är begränsad.

Föreningen uttalar sig för genomförandet af följande fritider: i främsta rummet bestämda fritider för hvarje vecka förlagda till söndagen och en hvardagsafton i veckan, samt vidare en någorlunda begränsad daglig arbetstid, med därmed sammanhängande tillräcklig natthvila, och en eller två veckors ledighet på sommaren utan afdrag af lön.

3) Införandet af *kontrakts- och uppsägningsblanketter*, hvarigenom vinnes ett bestämdare och redigare aftal än hvad som kan ernås genom enbart muntlig uppgörelse. Härigenom anser föreningen att uppkomsten af ett godt förhållande mellan husbondefolk och tjänarinnor bör komma att underlättas.

4) Upprättandet af *egen platsanskaffningsbyrå*, hvaraf föreningen tänker sig att såväl husmödrar som tjänarinnor komma att hafva stort gagn. Byrån skall tillhandahålla kontrakts-, uppsägnings- och betygsblanketter.

Dessutom tänker sig föreningen att så småningom anordna *fackskolor* för tjänar-

innor, för att öka möjligheten för tjänarinnor att erhålla facklig utbildning, och att medelst inrättandet af *sparkassar* inom föreningen, eller, genom att arbeta för att redan befintliga af föreningsmedlemmarna anlitas, förhjälpa tjänarinnorna till besparingar för ålderdomen.

Äfven tänker sig föreningen som önskemål egen *föreningslokal* och *egen tidning*, såsom viktiga bidrag till medlemmarnas inbördes hjälp.

* * *

Då Stockholms tjänarinneförening nu har den glädjen att se ett af de på programmet upptagna önskemålen förverkligadt, nämligen egen tidning, och härmed utgifver profnumret af densamma, sker det i förhoppning, att den kraftigt må bidraga till att sprida kännedom om tjänarinneorganisationens verksamhet och mål, icke allenast ibland tjänarinnorna här i hufvudstaden, utan äfven ibland våra kolleger i hela landet.

I Sverige finnas — förutom i Stockholm — en förening i Malmö och en i Karlstad. Föreningen i Malmö, som räknar ett femtiotal medlemmar, bildades ungefär samtidigt med Stockholms, och Karlstads ett år tidigare.

Hvad dessa föreningar gemensamt vilja arbeta för är *begränsad arbetstid* och *bestämda fritider* för tjänarinnekåren, ty under nuvarande förhållanden, då arbetstiden är obegränsad och tjänarinnorna helt överlämnade åt sitt husbondefolks godtycke, missbrukas deras krafter ofta alltför mycket; ej heller kunna de utan bestämda fritider tillägna sig den upplysning och bildning, förutan hvilken ingen i vår tid kan göra anspråk på aktning och respekt. Dessutom vilja föreningarna arbeta för tjänstehjemsstadgans afskaffande, upprättandet af fackskolor och ålderdomshem för tjänarinnor, med ett ord sagt allt, som kan bidra till att höja kårens sociala ställning.

Då tjänarinneörelsen började här i Stockholm och en förening bildades, möttes den, som ju var att vänta, af det bitraste motstånd från husmödrarnas sida; man faktiskt täflade om att utmåla den

nybildade tjänarinneföreningen i de mörkaste färger. Som ju är lätt att förstå, var meningen därmed att försöka kväfva hela rörelsen i sin linda, hvilket dock dess bättre ej lyckades. Vi tjänarinnor, som trots både motstånd och hån vågat bilda en förening, voro fullt på det klara med att, om något skulle vinnas, fordrades det ett energiskt arbete och framförallt ut hållighet. Vi förstodo, att hvad vi i första rummet borde göra var att söka uppfostra oss själfva, lära känna hvarandra och den sak, vi intresserade oss för.

Föreningen har därtör också under den första tiden af sin tillvaro hufvudsakligast arbetat *inåt*; den har sökt vinna inre styrka och solidaritet, för att sedan dess kraftigare kunna arbeta *utåt*.

Som vårt program både tydligt och klart omtalar alla de mål föreningen föresatt sig att vinna, och årsberättelsen hvad vi redan sökt att uträtta, behöfver ju ej vidare ordas därom, utan må endast tilläggas att intresset hos medlemmarne alltjämt växer, och att det arbete, som hittills blifvit utfördt, ej varit förgäfvast.

Vi uppmana nu varmt alla tjänarinnor att ej längre stå tillbaka, utan låt oss i stället följa de exempel, som gifvas oss af våra bröder och systrar inom andra arbetsområden: att enigt och kraftigt sammansluta oss, väl vetande att för arbetarens och folkets söner och döttrar är den vägen den enda, som leder till en lyckligare och rättvisare ställning i samhället.

Många invända nu: »vi tjänstflickor ha ju hvarken kunskaper, tid eller pengar och kunna därför aldrig själfva göra något för att förbättra vår ställning.» Till dem må det sägas: »hvad vi behöfva är ett varmt intresse för saken, en fast vilja, friskt mod och tro på att vi skola lyckas;» gå vi åstad utrustade med dessa vapen, behöfva vi ej frukta att lida nederlag.

Förblifva vi däremot slöa och liknöjda för vår egen sak, skall det helt visst icke lyckas för någon annan att förbättra vare sig oss själva eller vår ställning. Låt oss därför ärligt försöka, och det skall säkert finnas — och har redan funnits — många utom oss stående personer, som vilja hjälpa och stödja oss i våra sträfvanden.

Elisabet Andersson.

Från Danmark och Finland.

Som vi tro det skall vara af stort intresse för de svenska tjänarinnorna, att höra något om huru kollegerna i våra grannland Danmark och Finland, söka arbeta sig fram till bättre förhållanden, ha vi vänt oss till ordförandena i Köpenhamn och Helsingfors tjänarinneföreningar och från dem haft nöjet emottaga nedanstående bref:

Tjenestepigerne i Danmark.

Med Glæde modtog jeg Meddelelsen om at Stockholms Tjenerinneforening agtede at udgive en Tidning, og jeg skal derfor gerne fortælle lidt om de danske Tjenestepiger og deres Sag.

Som De ved blev Københavns Tjenestepigeforening stiftet November 99 med det Formaal at højne Tjenestepigestanden, hvilket haardt tiltrængtes, thi paa Grund af den lange Arbejdstid og knappe Fritid havde de fuldstændig været udelukket fra at udvikle deres Aandsevner, de stod derfor langt tilbage, vi kan roligt talde Tjenestepigerne Samfundets Stedborn. Skulde det lykkes Standen at komme til sin Ret, saa maatte den have bestemt Fritid og Lejlighed til at udvikle sig, skaffe sig Oplysning og Dygtighed og derved blive i Stand til at tilkæmpe sig Respekt og Hensynstagen.

Vi behøver blot et Øjeblik og se paa hverledes en ung Pige antages i en Plads, for straks at kunne dome om Personerne.

Det er Husmoderen der hele Tiden er den der stiller sine Fordringer og Betingelser, det er dog i alle andre Tilfælde Brug at Sælgeren sætter Pris paa sin Varer, saaledes burde Tjenestepigen ogsaa forlange Pris for sit Arbejde og saa blev det Husmoderens Sag om hun vilde give det, men saaledes gaar det ikke. Nej, de unge Piger skal vækkes til Bevidsthed om deres eget Værd, og vide at sætte Pris derpaa, vide at de har Ret til alt hvad der hedder Menneskerettigheder.

Men at faa Mennesker, som gennem mange Aars Underkuelse er blevet ligesom intetsigende Væsener, vakt til tænkende, selvbevidst Mennesker er et meget stort og alvorligt Arbejde, som kræver Tid og Udholdenhed. I de 5 Aar Københavns Tjenestepigeforening har været til, er det dog lykkedes at naa et godt Stykke frem. I Danmark ha vi nu Foreninger i de 4

største Byer. I København hvor Under- tegnede er Formand, i Aarhus: Cecilie Friis, i Odense: Andrea Sørensen og Aalborg: Marie Stephansen.

Københavns Tjenestepigeforening har ca 400 aktive og 125 passive Medlemmer.

Københavns Tjenestepigeforening har sit eget Anvisningskontor, Rosenborgsgade 13 St. og yder herigennem sine Medlemmer stor Vejledning og Støtte. Aaret 1904 blev der i Anvisningskontoret anmeldt ca 400 Pladser og noget lignende i 1903. Enhver Husmoder som herigennem antager en Tjenestepige maa underskrive en Kontrakt som beretter Vedkommende til 1) 8 Dages Ferie hvert Aar; 2) Frihed hver anden Søndag fra Kl. 2 samt hver Onsdag fra Kl. 7; 3) Endvidere Fritagelse for alt groft Arbejde efter Kl. 7 — undtagen Thebord og tæppe af i Soveværelset — ønskes Vask, Strykning, Rengøring og Fodtøjsborstning udført efter Kl. 7 betales dette ekstra med 25 ore pr. Time. De unge Piger, som bliver antaget pr Kontrakt bliver besøgt af Bestyrelsens Medlemmer, for at vi derigennem kan faa konstateret, at kontrakten bliver holdt.

Det er ikke svært for Foreningens medlemmer at faa Plads, daa der altid er anmeldt flere Pladser end vi kan udfylde. Men vores Kontrakter bliver hun ført ind i de Pladser, som anmeldes i Kontoret. Hvis Medlemmer selv søger Plads udenfor Foreningens Kontor bliver de ikke antaget pr Kontrakt. Sagen er, at det nu er en temmelig kendt Sag, at det er de flinkeste og enteligenteste Tjenestepiger, som er Medlemmer av Foreningen.

Kurserne i Danske og Retskrivning, Tilskærning og Syning og Engelsk bliver atholdt hver Onsdagften Kl. 8—10. 80 Medlemmer deltager i Vinter. Det er muligt, at vi til Foraaret skal have en lille Fremvisning af Undervisningens Resultater.

Desuden ha vi selskabelig Sammenkomst hver Onsdagften, hvor enhver Tjenestepige er velkommen. Underholdningen bestaar i Højtællning, Diskussion, Samtale og Sang.

I de tre andre Byer er de i Vinter begyndt med Kursus i Kjølesyning, endvidere afholdes der Foredrag en Gang om Maanaden. I København ha vi 2 Foredrag om Maanaden. Meget forskellige Emner: Paa Søndag om »Forholdene i Rusland» næste Søndag om »Prostitutionens Opløsning».

Det Arbejde vi ha udrettet tør jeg nok sige har bidraget meget til, at man ser med andre Øjne paa Tjenestepigerne end man tidligere har gjort.

Paa Tiden er her stærk Tale om at der gennem Rigsdagen skal nedsættes en Kommission som skal tage Tyendeloven under behandling. — Den danske er noget i Smag med den svenske Tyendelov. — Tjenestepigeforeningerne haaber paa, at de skal faa nogen Indflydelse paa denne Kommissions Arbejde. Ligesom det ogsaa er lykkedes os at gore var Mening gældende overfor andre Lovforslag vedrørende Standen, som har været fremme til Behandling i Rigsdagen.

Den største Sorg vi har er, at den store Del av vare Standsfæller staar ligegyldige tilbage i Stedet for at fylke de Rækker

som kæmper for deres Intresser. Men ved ihærdigt Arbejde og gentagen Kalden vil de vel høre os og komme med i Arbejdet, i Forstaaelsen af, at det er en Æressag at være med i Arbejdet og ikke en Æressag at nyde Frugterne af andres Arbejde.

Mit Ønske er at ikke alene de danske Tjenestepiger snart maatte forstaa dette, men ogsaa vore Kolleger i Sverige og Norge, ja i hele verden.

Min bedste Hilsen paa danske Tjenestepigers Vegne.

Marie Christensen.

Helsingfors Tjänarinneför- enings verksamhet.

Med stort intresse ha vi tjänarinnor här i Finland följt Stockholms tjänarinnors sammanslutningsrörelse och med glädje välkomna vi eder förening, hvilken lyckligen genomgått sin födslovända. Då jag erinrar mig vår förenings uppkomst och af hvilken stor betydelse andras erfarenhet då hade varit för oss och då jag antager, att I där nu ären i en liknande ställning som vi då voro, vill jag berättat något om våra erfarenheter. Måhända kunnen I därav hafva någon nytta.

Då vår förening grundades år 1898, hade vi lyckan få fru Alli Trygg-Helenius med i arbetet och äfven till vår första ordförande. Med sin kända förmåga kunde hon intressera oss. Hon anordnade äfven den första penninginsamlingen på listor, hvilket inbragte öfver 300 mark, en för oss då stor summa. Då medlems- afgiften det första året var 50 penni i månaden och det nya i saken väckte tjänarinnornas intresse, slöto dessa sig rätt allmänt till föreningen, så att vi fingo ett litet grundkapital samladt. Äfven anskaffade fru Trygg-Helenius åt oss det första året en billig lokal, så att vi kommo i god början.

Genast det första året upprättade föreningen en *platsförmedlingsbyrå*. Man klagade allmänt öfver »kommissionskontorens» sätt att behandla tjänarinnorna, hvarför det ansågs själfklart, att Tjänarinneföreningen borde upptaga striden emot dessa tjänarinnornas blodsugare. Företaget fick också rätt mycket understöd. Afgiften fastställdes till 50 penni i inskrifning och 10 proc. af månadslönen. Det första året sköttes byrån af en person ur den bildade klassen, men genast följande år valdes därtill en ur tjänarinnornas egen klass, hvilken sedermera allt fortsättningsvis omhänderhaft byrån.**)

Två år efter föreningens bildande vågade vi upphylla tre små rum till *hem för platsökande tjänarinnor*. Våra tillgångar voro små; då hemmet öppnades funnos icke ens 1,000 mark i kassan, men vårt mod var desto större. Också voro besparingarna

*) Äfven i Sverige känd nykterhetstalare.

**) D. v. s. författarinnan af dessa rader, hvilken från denna tid ägnat hela sitt arbete åt föreningen.

Ojfers.

efter ett år fullkomligt uttömda, men likväl vågade vi uppyra en större lokal. Nu hade vi 5 rum, men mycket utgifter och osäkra inkomster. Vi lefde i hoppet att erhålla understöd ur utskänkningsbolagets vinstmedel, meningo intet.*) Då väcktes hos oss tanken på att begynna *emottaga tvätt och strykning*, för att möjligen på detta sätt kunna samla något till hyran. Emedan föreningen icke hade pengar att inköpa strykjärn o. d., erhöles dessa såsom lån af medlemmar, hvilka ägde sådana; den ena gaf en strykugn och järn, en annan såar och tvättbunkar, och på detta sätt fingo vi företaget i gång. Arbete anskaffades af tjänarinnorna själfva från de familjer, i hvilka de tjänade. Till en början var det dock obetydligt, som erhöles, men det dröjde icke länge, förrän inrättningen fick godt namn om sig och nu sysselsätter den ett tiotal personer. Då tjänarinnehemmet grundades, påstodo husmödrarna, att det blott var till för lata tjänarinnor, hvilka där skulle underhållas, men så snart tvätt- och strykinrättningen i samband med hemmet upprättades, tystnade detta prat af sig själf. »Där arbetas», heter det nu, »föreningen understödjer således inte lättingar.»

Föreningens ekonomiska verksamhet har i många afseenden varit ett stöd för dess principiella. Hemmet, platsförmedlingsbyrån och tvättinrättningen äro på samma ställe och skötas af en och samma person. Endast det har möjlighgjort företagsupprätthållande, att det omhänderhåfts af anspråkslösa personer, hvilka arbeta icke endast för pengar, utan af kärlek till sina medsystrar. Mycken uppoiffing har sannerligen fordrats, men den har också givits.

Något senare grundades en *matservering* och *bageri*, men dessa buro sig icke och måste därför efter någon tid nedläggas.

Ekonomiskt understöd har föreningen erhållit af ett par enskilda personer och senaste år af stadsfullmäktige**), inalles under dessa sju år c:a 2,500 mark. Många gånger har visserligen nöden varit stor, men den har blott eggat till nya sträfvan.

Då föreningen började, väckte den hån och bestörtning. »Till och med pigorna!» hette det. Man hade visserligen redan vant sig vid att arbetareföreningar existera, man gaf t. o. m. erkännande åt deras verksamhet, men tjänarinnorna var man icke van att betrakta ens som arbeterskor, hvilka hafva rätt att sammansluta sig. De fingo icke räkna sig till arbetarna, icke till herrskapen, de bildade ett stånd, som hvarken här eller där hade fotfäste.

Då tjänarinneföreningen begynte diskutera missförhållandena i tjänarinnornas ställning, främst frågan om den alltför långa arbetstiden, väckte detta bland husmödrarna en verklig storm. Hvar två möttes

blef tjänarinnefrågan den tredje i sällskapet. Tidningarna vägrade slutligen att emottaga artiklar i frågan, ty dessa strömmade öfver dem likt hagel från himlen. Jag har aldrig sett någon fråga intressera så många människor, som tjänarinnefrågan gjorde. Det är denna artikelflod vi hafva att tacka för opinionens förändring. Det finns nämligen en mängd husmödrar, hvilka försöka ordna det så väl för tjänarinnorna som det enligt deras synpunkt för en arbetare kan ordnas. Dessa husmödrar kunna icke inse hvarför det klagas, då enhvar gör sitt bästa. Men dessa artiklar, i hvilka husmödrarnas bitterhet urladdade sig, öppnade de allvarligt tänkandes ögon att se, att mycken råhet och inhumant bemötande förekom, öfver hvilket tjänarinnorna hade fullt skäl att klaga.

Under de sju år vi arbetat hafva vi vunnit en hel hop små segrar. Redan finnes ett stort antal husmödrar, hvilka erkänna att rörelsen är berättigad och t. o. m. nödvändig. Förhållandena i de enskilda hemmen hafva äfven delvis förändrats; man har åtminstone i en del familjer tagit hänsyn till tjänarinnornas önskemål, ehuru dessa, då de första gången tagits till tals, syntas husmödrarna omöjliga att förverkliga.

Tjänarinnefrågan är af det slag, att den fordrar långvarigt och outtröttligt arbete. Man måste äga ett fullt förtroende till det rättvisa i saken och en stark tro på dess framgång, äfven om det stundom synes som om de föreslagna förbättringarna i tjänarinnornas ställning under nuvarande förhållanden vore omöjliga att genomföra därför att i tjänarinneyrket flera arbetsgivare stå emot en arbetare, medan det i andra yrken är tvärtom.

Tjänarinneerörelsens första betingelse är litteratur i frågan, ty bland tjänarinnorna själfva finnes en stor mängd, hvilka icke inse tjänarinneerörelsens systemål. Detta måste klargöras för dem, ty blott så skall rörelsen vinna större understöd. Och framför allt måste allt hvad möjligt är göras för höjandet af deras bildning, ty striden måste stridas med bildningens vapen och krafter. Det tjugonde seklet fordrar fria arbetare, hvilka känna sina skyldigheter, men också fordra sina rättigheter. Vi få icke merä nöja oss med nåd, utan vi begära rättvisa. Det är detta tjänarinneklassen fordrar och för detta den går till strid.

Helsingfors, februari 1905.

Minna Sillanpää.

(Öfvers. från finskan af fru Hedvig Gebhard.)

De holländska tjänarinnornas föreningsrörelse.

Då undertecknad under förlidet år fick tillfälle att under den stora internationella arbetarkongressen besöka Holland, sökte jag äfven komma i förbindelse med den holländska tjänarinneföreningen, hvilket äfven lyckades, och får jag här för föreningens medlemmar gifva en liten redogörelse huru kollegerna där arbeta och sträfvä och hvars eftersträfvä värda exempel må sporra oss till fortsatt kamp mot allt det som nu trycker på tjänarinnorna här hemma i Sverige.

Det första initiativet togs från borgerligt håll genom sammankallandet af ett möte till ändamål att organisera kvinnorna i allmänhet, hvarvid en tjänsteflicka anmodades att tala. Följden blef att en tjänarinneförening bildades med 15 medlemmar, hvilken nu har utvecklad sig till att omfatta cirka 160 medlemmar.

Tjänarinneföreningens fordringar äro: 10 dagars semester årligen med bibehållen lön samt kostpengar; två fria kvällar hvarje vecka från kl. 8 för att kunna besöka föreningens klasser, där undervisning lämnas i strykning, hushållsskötsel med flere ämnen; vidare fritid hvarannan söndag från 9 till 11 f. m. och hvarannan söndag från 2 till 11 e. m. Ensam tjänarinna begär ledighet hvarje söndagskväll från kl. 8 e. m. samt hvarannan söndag från 9 till 11 f. m. För dem som tjänar men icke sover i huset begäres 12 timmars arbetsdag från kl. 8 f. m. till kl. 8 e. m. samt full kost. Det senare emedan det händer att tjänarinnan sändes bort före middagen, som där i landet ätes mycket sent (vid sju eller half åtta tiden).

Bland de damer, som meddelade dessa upplysningar, befann sig äfven systern till den tjänsteflicka, hvilken i Haag förestod föreningens platsanskaffningsbyrå och hon meddelade att systemen till en början skötte detta platsanskaffningsäliggande samtidigt som hon tjänade i privat hus. Emellertid blef detta arbete för mycket att kunna utföras på fritiden, hvarför hon måste frångå sin anställning för att som aflönad helt ställa sin kraft i organisationens tjänst.

Denna platsanskaffningsbyrå är nu själfunderhållande och lämnar öfverskott, som användes till föreningens bästa, bland annat till understöd för tjänarinnor, som äro utan plats och till the för föreningsmedlemmarna vid kurserna.

I afgift till byrån betalar de fruar som önska en tjänarinna en afgift af 2 gulden (cirka 3 kronor), men äger för detta belopp att fri från vidare kostnad få göra ombyte på tjänarinna under de följande sex månaderna, efter hvilken tid ny afgift skall erläggas i händelse ny tjänarinna skulle behövas. Föreningsmedlemmarna betalar ingenting till byrån för erhållna platser, men utom föreningen stående hvilka genom byråns förmedling erhållit platser betala en afgift af 50 cent (cirka 75 öre). Byrån har äfven ett eget bibliotek, hvarifrån föreningsmedlemmarna, utan afgift, äger rätt att få låna böcker. Föreningen, hvilken som förut är nämnt består af cirka 160 medlemmar, har nu skaffat sig egen demonstrationsfana. Till föreningen betalar hvarje ledamot en afgift af sex cent per vecka, af hvilket belopp en cent afgår till föreningens tidning, som utkommer hvarje månad samt en cent till sjukkassan.

Föreningen möttes vid sitt första sammanträdande af stort misstroende och motstånd, hvilket dock nu börjar på att försvinna. Det enda som man fortfarande har emot föreningen är dess socialdemokratiska principer och benämnas föreningen af de fruar, som äro motståndare till tjänarinnornas organisation som den socialistiska föreningen. Föreningens medlemmar äro emellertid betraktade som den bästa klassens tjänare och finnes det därför en stor förfrågan efter de tjänarinnor som tillhöra föreningen. Fruar kunna äfven tillhöra föreningen mot en afgift af tre gulden pr år, men äro endast betraktade som passiva medlemmar utan inflytande i föreningens angelägenheter. Enda förmånen som dessa passiva medlemmar ha i föreningen är att de vid behof få sina tjänarinnor från föreningen kostnadsfritt och ha dessutom rätt att vara närvarande å förenings årsmöte.

Byrån består af trene rum, af hvilket det ena begagnas till klassrum och sammanträden. I hyra betalar byrån för denna lokal två och en half gulden pr vecka eller cirka kr. 3: 75.

I Holland afhölls för en tid sedan en allmän tjänarinnekongress, hvarvid förutom föreningsrapporterna, äfven diskuterades en mängd mycket intressanta frågor såsom: särskilda skiljedomstolar för afgörande af husliga tvi-

*) I Finland disponera städernas stadsfullmäktige i och för allmännyttiga ändamål en del af den vinst, som göres af utskänkningsbolagen, genom hvilka brännvinshandeln är monopoliserad.

**) Af de förutnämnda dispositionsmedlen. Öfvers.

ster; olycksfallsförsäkringslagens utsträckning till att omfatta äfven tjänarinorna; rätt och frihet att deltaga i möten samt frihet att få kläda sig enligt egen smak; i en resolution uttalade sig kongressens flertal för att endast antaga platser, som utom familjen boende dagstjänarinnor, för att få kvällarne lediga till hushållerskapers inhämtande samt vidare ett uttalande att verka för inskränkning af söndagsarbetet.

Ett af kongressens viktigaste beslut var bildandet af ett hela landet omfattande förbund. Åtta platser voro på kongressen representerade, men fränsett föreningen i Haag, äro de öfriga afdelningarne ytterst små. Där finnes emellertid grund att bygga på och går förbundet därför förhoppningsfullt framtiden till mötes. Amsterdamföreningen var vid en period på god väg att få en stark förening och lyckades äfven att upprätta en platsanskaaffningsbyrå, men hela idén blef till sist förfuskad genom det att den som af tjänarinorna hade blifvit satt i spetsen för företaget, svek förtroendet samt gjorde byrån till ett vanligt kommissionskontor. De för föreningen ifrånda bland tjänarinorna voro naturligtvis ledsna öfver den vändning, som verksamheten där hade tagit, men voro å andra sidan fullt beslutna att återigen upptaga försöket att organisera tjänarinorna och anskaffa en föreningens tillhörande platsanskaaffningsbyrå.

Till de svenska kollegerna sände de sina hjärtliga hälsningar.

Elin Lindley.

Tjänstflickorna och upplysningen.

Bland tjänstflickorna möter man ganska ofta två typer. Den ena är den å hufvudets vägnar rikt begäfvade. Det lilla i boksågen hon kommit öfver har hon samvetsgrannt slukat, såväl den tarfligaste häftesroman, som mera gedigna arbeten. Har hon haft bra plats med godt om tid och är hennes hushöndefolk af det slag, som anser att äfven en tjänstflicka är en människa, så har hon fått använda sig af herrskapets bibliotek, detta dock i ytterligt sällsynta fall. Men i dessa fall har hon dock en ganska ingående kännedom om t. ex. den och den författaren o. s. v., men dessutom är hon vanligen fullkomligt okunnig om hvad som rör sig omkring henne, beroende på studiernas planlöshet.

Den andra typen är mycket talrikare. Uttråkad af skolans katekesläsning, tror hon att alla böcker äro lika tråkiga som katekesen och bibliska historien — om hon nu tror något alls. Hon förklarar vanligen »inte ha någon lust att läsa». De få fristunder hon har utfyllas med besök på nöjesställena. Och dessa äro af rätt ömklig art, åtminstone i en del mindre och medelstora städer med deras »tivolinöjen», mest bestående i dans och åhörandet af slagdängor, som utgöra det till landsorten utförda afskrädet från hufvudstadens varietéer.

Dessa båda typer bilda de yttersta flyglarne. Emellan dem finnes den stora hufvudmassan, bestående af flickor, som läsa litet eller intet af mycket olika orsaker. En stor del tjänstflickor äro i sina platser så öfverhopade med arbete, att de omöjligt kunna få en enda sammanhängande timme under dagens lopp till sitt förfogande och när kvällen kommer äro de

så trötta och andligt förslöade att de inte om de än hade lust att läsa, ens kunna uppfatta eller tillgodogöra sig innehållet af hvad de läsa.

Hvad som kräfvat är därför en sammanhängande fritid. Men denna fritid bör då också användas på ett något så när rimligt sätt.

När man nu skall börja att läsa finns det nog mycket få flickor, som hafva nog allvar att med detsamma ta itu med det som jag anser vara nyttigast och nödvändigast, nämligen historia, politik och nationalekonomi. Själfr har jag dock inte börjat därmed, men det berodde inte på bristande allvar och intresse, utan fastmer af okunnighet om att dessa ämnen existerade. Jag torde ha många medsystrar i samma ställning.

Jag skulle därför vilja råda dem att börja med skönlitteraturen och då först med arbeten af Viktor Rydberg och Selma Lagerlöf o. s. v. Fröding kan äfven rekommenderas, men bör läsas med varsamhet af yngre och känsligare personer, enär en del af hans dikter t. ex. »Bålen» och »Jäger Malms hustru» m. fl. nästan skapa blödsinhet hos de intensivt känsliga sinnen, som i rikt antal finnas bland arbetarne. En författare, som det för dylika personer inte skadar att läsa, är August Strindberg, hvars »Hemsöborna» »Måster Olof» m. fl. utgör det intressantaste man kan läsa. »Svenska folket i hälg och söcken» bör också läsas. Medan »Röda rummet» och »Götska rummen» kräfvat att man vid sin sida har någon som är insatt i Stockholms förhållanden förr och nu. När man ger sig på nationalekonomi o. d. äro Henry Georges och Karl Marx arbeten nog både uttömmande och intressanta, men i allmänhet gör man klokast om man först läser en del af de broschyurer, som utkomma på Verdandis och Socialdemokratiska arbetarepartiets förlag.

Emellertid — vi läsa ju för att hafva någon nytta af hvad vi läsa — och åtminstone jag för min del anser att man föga vunnit, om man inte samtidigt följer med de dagliga tidningarne. Kvinnornas politiska rösträtt närmar sig alltmer, det är åtminstone min tro — och vi arbetarkvinnor måste bereda oss för att rätt kunna använda den, ty endast genom att klokt deltaga i det politiska lifvet och skaffa oss medbestämmanderätt i riksdagen kunna vi afskaffa de värsta orättvisorna. Därför bör hvarje tjänstflicka hålla sig med sin egen tidning och *hvilken* behöfver jag väl inte ens tala om. Men enär en tjänstflickas tid är mycket knapp, kan hon mycket väl inskränka sig till att läsa de ledande artiklarne och telegrammen. Vi behöfva rösträtt och rättvisa, det är hufvudsaken, om det sedan i Värmland eller Skåne växte en konstig potatis eller ställts till ett slagsmål ha vi inte med att sköta. En lektyr, som är för mycket förbisedd och ändå, åtminstone tycker jag det, roligare än någon roman och högst lärorik är riksdagsprotokollen. Riksdagens protokoll bör Tjänarinneföreningen tillse att de finnas tillgängliga å föreningens lokal, ty med dem kan man bäst få dagens frågor belysta från både det ena hållet och det andra.

Och så en sak till! På senvintern har riksdagen ofta sina sammanträden från kl. 7 på kvällen till sent in på natten. De tjänstflickor och öfriga arbetarkvinnor, som äro lediga på kvällarne böra då inte försumma att titta upp på laktaren. En stund där torde blifva minst lika intressant som att på teatern se en eller annan tom komedi. Inga kvickheter om jag får be! Vi böra vara rädda om våra få fristunder och använda dem väl.

Med hälsning

Maria Qvist.

Tjänarinorna och arbetarrörelsen.

Det är en ganska vanlig uppfattning bland flertalet tjänarinnor, att de på grund af sin speciella särställning inga gemensamma intressen ha med den öfriga organiserade arbetarrörelsen. Skälen för denna uppfattning söka de bland annat däri, att själfva grundlaget för deras arbetsvillkor, är helt olika vanliga lönearbeterskors.

Det måste medgifvas, att detta skäl skulle vara af afgörande betydelse, för så vidt det gamla patriarkaliska förhållandet mellan husbönder och tjänare ännu vore rådande, men så är icke förhållandet. Den moderna maskintekniken, uppfinningarne m. m., som så grundligt förändrat arbetarklassens kvinnors ställning, har äfven inkräktat på hushållsmaskineriet inom de burgna klasserna. I gångna tider var man i högre grad än nu beroende af sina tjänare. Tillberedandet i hemmet af alla de artiklar som rörde hushållet, fordrade en betydlig skicklighet hos husmodern och ålade henne ett ganska drygt ansvar. På grund af det myckna arbetet af ganska invecklad natur, behöfde husmodern i hög grad stöd och hjälp af sina tjänarinnor; hon hade därför intresse af att så mycket som möjligt fängsla dessa vid hemmet och familjen, ty ansvaret för hennes egen del lättades betydligt därigenom, att hon kunde lita på sina medhjälperskor. I eget intresse skyddade hon därför dessa så mycket som möjligt, och vederlaget för deras arbete bestod ej endast i den öfverenskomna lönen utan äfven i omvårdnad, skydd och omsorg i fråga om alla de angelägenheter som rörde dem. Det är gifvet att tjänarinorna under den goda, gamla tidens patriarkaliska förhållanden icke behöfde tänka på egen organisation eller dylikt. De kände sig i många fall som en medlem, om än en ringa sådan, i den familj de tjänade, och behandlades till och med ibland som en vän. Annorlunda nu. Den nyare tiden har medfört ett lättare och enklare sätt för hushållsarbetet, och som en följd deraf är äfven ansvaret ringa och obetydligt mot förr; husmodern är icke numera så mycket beroende af tjänarinorna och hon behöfver därför ej heller vare sig på ett eller annat sätt söka vinna dessa för sig, ja, det ligger knappast i hennes intresse att göra detta. Tjänarinornas ställning är på grund deraf mera osäker nu än under de gamla tiderna; om än

lönen har ökat, har i alla fall tryggheten och hemkänslan betydligt förminskats.

Det är gifvet att tjänarinnorna under de nu rådande förhållandena måste söka sig stöd för sina intressen på annat håll, och då först och främst hos hvarandra gemensamt i sin egen organisation. Det är genom denna de måste försöka få till stånd ett på arbetsaftal grundadt förhållande mellan nutidens husmödrar och tjänarinnor, och det är äfven härigenom de måste arbeta fram de humanitetsåtgärder, som husmödrarne ej af fri vilja lämna dem. I stället för att det patriarkaliska förhållandet förr i viss mån garanterade skapliga villkor för tjänarinnorna, måste dessa nu söka garantien hos sig själfva genom organisation, och därmed är sambandet med den moderna arbetarrörelsen fastslaget.

Det gemensamma intresset med arbetarrörelsen består bland annat däri att få bort klasslagarna.

Den ännu bestående tjänstehjomsstadgan måste bort, om tjänarinnorna skola räknas som fria medborgare, men detta kommer icke att ske utan genom påtryckning af de organiserade arbetarne, hvilka arbeta för alla klasslagars slopande.

På samma sätt med alla andra reformer som tjänarinnorna med tiden komma att försöka genomföra till förmån för sig själfva. Den moderna arbetarrörelsens syfte är, att materiellt och ideellt höja lönearbetarne. Må därför äfven tjänarinnorna med tiden lära sig förstå, att det är här de kunna vänta solidaritet och stöd i sina sträfvan- den för friare och bättre livsvillkor.

A — S.

"Sällskapet för ordnande af hemmens platsförmedling"

är den husmoder- och tjänarinneförening, som bildades förra året, och hvars egentliga uppgift — enligt hvad oss synes — är att motarbeta tjänarinneföreningen.

De husmödrar, som tillhöra sällskapet, antaga ej i sin tjänst medlemmar af tjänarinneföreningen, och de tjänarinnor, som af sina matmödrar låta öfvertala sig att ingå i sällskapet, förbinda sig därmed att ej tillhöra tjänarinneföreningen.

Sällskapet består af en styrelse samt stiftande och stödjande medlemmar. Stiftande medlem är, förutom ledamöterna af styrelsen, enhvar man eller kvinna, som till upprätthållande af sällskapets verksamhet skänker större gifva eller minst 50 kronor på en gång.

Stödjande medlem är hvarje husmoder och husbonde, hvilken på en gång erlägger minst 25 kronor, eller årligen betalar 2 kronor, afvenså tjänarinna hvilken erlägger 1 krona.

Sällskapet har här i hufvudstaden upprättat en platsförmedlingsbyrå, där afgiften, såväl för husmödrar som tjänarinnor, är något lägre än å de vanliga kommissionskontoren.

Ledamotsafgifter jämte gåvor samt afgifter för platsförmedling användas i främsta rummet till bestridande af sällskapets verksamhet. Skulle öfverskott uppstå, bildas däraf en reservfond. Af denna fond må

dock, då detta med trygghet kan ske, medel användas till särskilda för tjänarinnorna nyttiga ändamål efter styrelsens pröfning.

* * *

Sannerligen en vacker skylt med hvilken tjänarinnorna skola lockas in i sällskapet, för att sedan motarbeta sina egna och sina kamraters intressen. Ty den som tror, att dessa mot arbetare- och folkrörelsen fientliga husmödrar, som stiftat och fortfarande äro de styrande och ledande personerna i detta sällskap, skola göra något väsentligt för att höja och förbättra tjänarinnekårens ställning, blir säkert storligen bedragen.

En reel husmoderförening, om den än varit fientligt stämd mot tjänarinneföreningen, borde och skulle vi ha respekterat, men en förening sådan som sällskapet för hemmens platsförmedling, där man med mutor och fagert tal söker draga tjänarinnorna bort från deras egen organisation, kan och bör af ingen vaken och rätttänkande tjänarinna respekteras.

Elisabet Andersson.

Råd och vinkar.

Tjänarinnor, några vinkar ville jag gärna gifva just eder, ni må vara gamla eller unga! Har du någon gång känt med dig, att plikten kallar dig till något annat värf, än just det dagliga, som du befinner dig uti? Ja, det har du nog, men att slita sig lös från alla de fördomar, du är bunden uti, det är något, som du tycker är svårt. Men vet du ej att man skall följa med sin tid? Vi tjänarinnor veta allt för väl, att den gamla patriarkaliska tiden flytt sin väg för länge sedan. Och ändå har ej ditt medvetande vaknat till lif. Följ dagens händelser, som omtalas genom pressen, det står äfven dig fritt att öka ditt vetande, och var ej likgiltig för en sådan sak, ty det inverkar på dig i längden och ditt långtande sinne får näring däraf. Jag vill här rikta den frågan till eder alla. Hvad höra och se ni hela veckan igenom egentligen inom köksväggarna eller på de andra platser, som vi tjänarinnor inneha? Är det inte detsamma hela året igenom? Hur försöffad har icke mången af den tjänande kären blifvit just därigenom, att man tröttnat på det vanliga, och ej fått utvidga sitt vetande. Alla våra tjänarinnor behöfva upplysning och intresse äfven för det yttre lifvet. Man måste vara ute ibland människor och ej hålla sig tillbaka, ty annars kan man ej odla sig själf. Hur mången gång få ni ej höra om hvarandra det omdömet, att ni äro dumma. Ja, det är er egen sak, ni vilja ej odla eder, utan visa endast stor slöhet, men den som tänker, »jag kan ej något», just den kan många gånger mera, än hon tror.

Stockholms tjänarinneförening är bildad för att höja och befördra tjänar-

innornas villkor och ställning uti samhället. Hur många gånger hafva ej flera af eder önskat och sagt till hvarandra, att tjänarinnorna skulle organisera sig. Ja nu är det gjort. Hvad väntar du nu på, var det lösa ord utan mening, eller är du så feg, att du väntar på din matmoders utlåtande för att ingå i föreningen? O, låt dig ej så kufvas, rår du ej om dig själf så mycket, så att du vet hvad du vill eller icke, då är du att beklaga. Sköt dina åligganden samvetsgrannt, då vågar du äfven känna dig äga rätt såväl att säga ifrån, som att fordra. Har du inga vänner, som äro nyttiga för dig, kan du få sådana i vår förening. Vill du lära dig något förståndigt och ej bara det, hvardagliga, så gifves därtill tillfälle i vår förening. Om du hör förtal om föreningen, så gör dig väl underrättad därom, innan du tror detsamma. Låt ej förtälet vara på din tunga, ty det nedsätter i stället för att höja dig. Öfvertyga dig själf om hvad som är sanning, då får du den bästa insikten i allt, och kan tyda allt till det bästa.

H. W.—st.

Föredrag hafva hållits inom Tjänarinneföreningen under december, januari, februari, mars och april, första och tredje torsdagen i hvarje månad.

Af herr Ivar Conradson: Om vikten af upplysning.

Af fröken Dagmar Lauritzen: Om natur och folk från det nordligaste Jylland.

Af fröken Valborg Ulrich: På hvilket sätt kan man bäst göra besparingar.

Af fröken Anna Lindhagen: Om svensk natur.

Af fröken Kerstin Hesselgren: Om personlig hygien och hemmets hygien.

Af fröken Matilda Widegren: Resemin- nen från Amerika.

Af fröken Clara Wahlström: Om den hvita slafhandeln.

Af herr Fredrik Ström: Hvad är socialism?

Under maj månad komma föredrag att hållas i Tjänarinneföreningens lokal, Tuuselgatan 14, 2 tr. torsdagen den 4 kl. 8 e. m. af fröken Dagmar Lauritzen: Om Leo Tolstoy. Efter föredraget samkväm mot 25 öres afgift.

Torsdagen den 18 af fröken Gerda Meyerson: Om bildning. Efter föredragen diskussion. Entré 10 öre för allmänheten, medlemmar fritt.

Den soaré, som under medverkan af framstående musikvänner var anordnad till förmån för Stockholms tjänarinneförening å Grand National den 27 mars, inbringande en behållning af 247 kr. 72 öre.

Stockholms Tjänarinneförenings adress är ordföranden Elisabet Andersson, Norrtullsgatan 15 (Stålbergs);

Kassören Hanna Wahnstedt, Malm- skillnadsgatan, 9, 3 tr. ö. g.

De som önska upplysningar angående föreningen eller tidningen kunna skriftligt hänvända sig till de här angifna personerna.

Stockholms tjänarinneför- enings årsberättelse 1904.

Föreningen bildades den 4 januari 1904. Till medlemmar i interimstyrelsen valdes Maria Qvist, Hanna Wahnstedt, Ida Wiberg, Karolina Neyberg, Teckla Adolfsson, Anna Berggren och Elisabet Andersson; till suppleanter Hilda Krohn och Hedvig Stark. Till ordförande valdes Maria Qvist, v. ordförande Karolina Neyberg, sekreterare Teckla Adolfsson, v. sekreterare Ida Wiberg och till kassör Hanna Wahnstedt; till revisorer Edla Andersson och Stina Jansson samt till revisorssuppleanter Elsa Petersson och Emma Larsson.

Vid årsmötet valdes till medlemmar i styrelsen Maria Qvist, Hanna Wahnstedt, Berta Nordqvist, Gerda Antman, Hanna Berggren, Anna Berggren och Elisabet Andersson; till suppleanter Teckla Adolfsson och Karolina Neyberg. Till ordförande valdes Maria Qvist, till v. ordförande Anna Berggren, till sekreterare Berta Nordqvist, till v. sekreterare Gerda Antman och till kassör Hanna Wahnstedt. Till revisorer valdes Emmy Björling och Elsa Petersson samt till revisorssuppleanter Greta Jansson och Cecilia Lindé.

Vid oktobermötet voro af styrelsemedlemmarna i tur att afgå Gerda Antman, Hanna Berggren och Elisabeth Andersson, hvilka omvaldes. Maria Qvist utgick ur styrelsen och i hennes ställe invaldes Edla Andersson. Till ordförande valdes Elisabeth Andersson. Af suppleanterna afgick Teckla Adolfsson och invaldes Hilda Krohn.

Vid de offentliga möten angående tjänarinneföreningen, som hölls i november och december 1903 och januari 1904 antecknade sig 100 tjänarinnor. Af dessa ingingo som medlemmar i föreningen när den bildades 77. Under året ha utgått 8, (5 hafva lämnat Stockholm, 1 begärt utträde på grund af obolig sjukdom och 2 af annan anledning) och utestutits 5 på grund af uraktlåtenhet att erlägga afgifter och flyttning utan att uppgifva ny adress. Sedan hafva under året ingått 27 medlemmar och således räknar föreningen vid årsskiftet 91 aktiva medlemmar.

Som passiva medlemmar ingingo vid föreningens bildande 9. Sedan hafva ingått 6, 1 har begärt utträde. Således räknar föreningen vid årsskiftet 14 passiva medlemmar (hvaraf 13 husmödrar).

Under året hafva hållits 13 styrelsesammanträden och 12 ordinarie föreningsmöten, daraf 5 husmoder- och tjänarinne- möten. Agitationsmöten ha hållits 5, det första den 31 januari med föredrag af fru Dalström, det andra den 18 februari med föredrag af notarien Gard om »tjänstehjónsstadgan», det tredje den 5 maj med föredrag af fröken Marie Christenson om »tjänarinnornas ställning i samhället», det fjärde den 7 maj med föredrag af samma talarinna om »husmödrarnas ställning till tjänarinnefrågan», det femte den 25 oktober med föredrag af Maria Qvist öfver ämnet: »Sällskapets för ordnande af hemmens platsförmiddling ställning till tjänarinneföreningen och tjänarinneföreningens ställning till den.»

Samkväm hafva hållits 5. Ett i Folkets hus D-sal den 25 mars, med sång, musik, deklamation och dans, hvarvid serverades salt och frukt. Det andra å Nya hus-hållsskolan den 19 april med föredrag af docenten Ottelin öfver »Jotunheimen i Norge», afven utfördes musik af docenten Ottelin och sång af fröken Ruonqvist samt serverades thesupé. Den tredje den 27 oktober i Folkets hus B-sal med föredrag af fru Sterky öfver ämnet: »Hvilka gemensamma intressen hafva tjänarinnorna att bevaka», sång af kvinnoklubbens sångkör, musik och dans, och serverades därvid bakelser, frukt och saft. Den fjärde den 1 december i föreningens lokal, Tunnelgatan 14, då sång utfördes af fru Wahlgren, frågan »hvarför tjänarinnorna skola sluta sig till föreningen» diskuterades samt the serverades. Det femte i föreningens lokal den 29 december, julsamkväm, med sång af fröken Fjällbäck och en manskvartett, uppläsning af fröken Jakobson samt servering af kaffe. Alla som medverkat vid möten och samkväm hafva gjort det gratis, utom sångkören och musiken den 27 oktober.

Bland viktiga frågor, som upptagits till behandling på föreningens sammanträden ha varit platsanskaffningsbyrå- och lokalfrågorna. På grund af att föreningen ej varit tillräckligt stark i ekonomiskt hänseende har någon platsanskaffningsbyrå ej kunnat upprättas. Insamlingen af medel för detta ändamål har dock pågått med listor och kupongböcker.

Oaktadt föreningen ej haft platsafskaffningsbyrå ha 13 husmödrar vänt sig till föreningen för erhållande af tjänarinnor. Föreningen har blott kunnat anskaffa 2 tjänarinnor bland sina medlemmar.

På mötet i maj fick styrelsen i uppdrag att försöka skaffa en lämplig lokal till hösten och lyckades det styrelsen att få hyra lokalen Tunnelgatan 14, hvilken hyrdes på ett år från 1 december 1904 till 1 december 1905, stora salen de tre första torsdagarna i hvarje månad, och lilla salen hvarje måndag, till en hyra af 346 kronor.

Fri undervisning gafs under månaderna februari, mars och april 1 gång i veckan af lärarinnan fröken Dagmar Lauritzen i svenska, af fru Berta Stålhane i välskrifning och af fru Stenhard i handarbete. I kursen i svenska och välskrifning deltog 14 medlemmar och i handarbete 6 medlemmar.

Å novembersammanträdet tillsattes två kommittéer för att ordna kurser, föreläsningar och samkväm under arbetsåret 1904—1905. I kurs- och föreläsningskommittén insattes styrelsens medlemmar jämte fröken A. Lindhagen och fru E. Borge. I samkvämskommittén styrelsens medlemmar samt fru I. Ottelin, fru G. Bergh och aktiva medlemmarna Anni Carlsson och Ida Widberg. Dessa kommittéer utarbetade ett arbetsprogram, som tillställdes föreningens medlemmar. I detta ingick kurs i klädsömnad december, januari och februari, kurs i svenska mars, april och maj, föreläsningar 2 gånger i månaden samt 4 samkväm. Till lärarinna i klädsömnad har antagits fröken Jansson och kursen börjades den 5 december. Föredrag ha hållits i decem-

ber af herr Conradson om »vikten af upplysning» och af fröken Lauritzen om »Danmark».

Föreningens energiska ordförande Maria Qvist har under året afgått, på grund af att hon ingått äktenskap och flyttat till Gäfve, hvarför hon ej kunnat kvarstå som ordförande. Föreningen kan dock skatta sig lycklig, att den under den första svåra tiden hade till ledare en så både oförskräckt, lugn och sansad person, och som, då det gällde att gå i spetsen för hvad hon ansåg rätt, ej ryggade tillbaka för de svårigheter som mötte.

Flera af de passiva medlemmarna ha varit föreningen ett verkligt stöd, såsom medarbetare i kommittéer eller ha på annat sätt varit oss behjälpliga. Af en passiv medlem, fru Ottelin, har 100 kr. skänkts till föreningen.

Bland andra, som visat föreningen sitt intresse, få vi framhålla de, som för föreningens räkning hållit föredrag eller undervisat och som medverkat vid samkväm, arbetarkommunen. som bestod omkostnaderna för Marie Christensens från Köpenhamn resa och vistelse härstades samt logen Verdandi, som inbjudit föreningen till möte.

Stockholm den 9 februari 1905.

Elisabet Andersson,
ordförande.

Revisionsberättelse.

Undertecknade, af Stockholms tjänarinneförening utsedda revisorer, för granskning af föreningens räkenskaper för år 1904 få efter fullgjort uppdrag afgifva följande redogörelse: Räkenskaperna utvisa följande ställning:

Inkomster:

Behållning från kommittén.....	6: 89
Inträdesavgifter af passiva medlemmar ..	42: —
Inträdesavgifter af aktiva medlemmar ..	98: —
Kvartalsavgifter ..	136: —
Genom försälda biljetter vid offentliga möten ..	177: 39
Genom samkväm ..	346: 50
För notiser i olika tidningar ..	12: 25
I gifva erhållit ..	100: —
Diverse inkomster ..	1: 55
Summa kronor ..	920: 58

Utgifter:

Tryckning af medlemsböcker, kontrakt, stadgar m. m.....	174: 77
Matrikel ..	9: 75
Lokalhyror ..	389: 50
Hyra och försling af piano.....	21: —
Annonser ..	66: 20
Postpapper ..	25: 50
Sång och musik ..	22: —
Samkväm ..	86: 62
Symaskin ..	30: —
Föreningens stämpel.....	2: 80
Diverse.....	18: 76
Summa kronor ..	848: 90
Behållning till 1905 ..	71: 68

Denna behållning finnes insatt på bok i Arbetaringsens bank. Denna bok har blifvit oss föredömd i likhet med nödiga verifikationer af utgifter.

Föreningens räkenskaper äro förda med synnerlig noggrannhet och ordning och hemställa vi, att föreningen med tacksamhet måtte bevilja kassören full ansvarsfrihet för 1904 års räkenskaper.

Stockholm den 9 februari 1905.

Agnes Ringström. Anna Björling.
Lotten Johansson.

Stockholm 1905. A.-B. Arbetarnes Tryckeri